

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЛІСООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Мушнях Олександр

*здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янука»*

Демидюк Сергій

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту та маркетингу
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янука»
м. Рівне, Україна*

На думку більшості вітчизняних науковців діяльність державної лісової охорони в Україні є неефективною. Однією із основних причин цього є наявність конфлікту інтересів у діяльності її працівників. Так, згідно Положення про державну лісову охорону (затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2009 р. № 976) до складу державної лісової охорони окрім працівників центрального апарату Державного агентства лісових ресурсів України та міжрегіональних управлінь лісового та мисливського господарства (які мають статус державних службовців і на яких поширюються спеціальні обмеження, передбачені Законом України «Про державну службу» від 10 грудня 2015 року № 889-VIII) відносяться також працівники підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління Держлісагентства, та які (працівники) не є державними службовцями і на яких не поширюється дія антикорупційного законодавства, хоча вони виконують типову державну функцію (контроль та нагляд за дотриманням лісового та природоохоронного законодавства).

При цьому під «конфліктом інтересів» розуміється конфлікт між публічно-правовим обов'язком та приватними інтересами (private-capacity interests) державної посадової особи. В згаданому конфлікті державна посадова особа має інтереси, котрі впливають з її положення як приватної особи і які здатні неправомірним чином вплинути на виконання цією державною посадовою особою її офіційних обов'язків або функцій [1, с. 3].

Тому з точки зору врегулювання конфлікту інтересів варто передати функцію здійснення державного нагляду (контролю) за додержанням вимог лісового та природоохоронного законодавства Державній екологічній

інспекції України, працівники якої є державними службовцями, їх діяльність строго регламентується і це сприяє низькій корупційності прийняття ними рішень.

При позбавленні Держлісагентства функцій державного нагляду (контролю) за додержанням вимог лісового та природоохоронного законодавства та закріпленням цих функцій за Держекоінспекцією варто уточнити, що за працівниками державних лісових господарств зберігається функція охорони майна та лісу (в т.ч. деревини в стані природного росту) від незаконного їх відчуження (крадіжок, незаконної заготівлі деревини тощо). Тому необхідно розділити функції охорони та інспектування. Під охороною лісу розуміється збереження та охорона майна суб'єкта господарювання, а під інспекційними функціями доцільно розуміти перевірку правильності застосування та дотримання нормативно-правових актів держави в господарській діяльності підприємствами лісового сектору [2]. Тому функція охорони буде закріплена за всіма працівниками держлісгоспів, оскільки переважну більшість порушень виявляють лісники та майстри лісу, і які в разі виявлення незаконних діянь з боку сторонніх фізичних та юридичних осіб повинні обов'язково інформувати про це органи поліції (безпосереднім обов'язком якої згідно Закону України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 року № 580-VIII є запобігання правопорушенням та їх припинення, а також захист власності від злочинних посягань) або органи Держекоінспекції, за якою закріплено здійснення правозастосування в сфері адміністративного права.

Перспективним є використання на практиці схеми охорони лісових ресурсів від незаконних посягань (як доповнення до здійснення працівниками державних лісових господарств охорони лісових ресурсів) за допомогою створення громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону при обласних чи районних державних адміністраціях. Такі схеми є можливими, оскільки їх правове регулювання уже існує у вигляді Закону України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» від 22 червня 2000 року № 1835-III та які уже використовуються на практиці завдяки прийняттю спільного Наказу Державного комітету лісового господарства України та МВС України «Про підвищення ефективності взаємодії органів внутрішніх справ та державних органів лісового господарства з питань охорони лісів» від 26.12.2003 р. № 211/1637.

Так згідно статті 1 Закону України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» від 22 червня 2000 року № 1835-III громадяни України мають право створювати громадські об'єднання для участі в охороні громадського порядку і державного кордону, сприяння органам місцевого самоврядування та правоохоронним органам, у

запобіганні та припиненні адміністративних правопорушень і злочинів, захисті інтересів суспільства і держави від протиправних посягань. Громадські формування з охорони громадського порядку і державного кордону можуть бути створені на засадах громадської самодіяльності як зведені загони громадських формувань. При цьому згідно статті 3 Закону повсякденна (оперативна) діяльність таких формувань організовується, спрямовується і контролюється відповідними органами поліції. В статті 13 Закону зазначається, що члени громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону мають право: вимагати від громадян додержання правопорядку, припинення адміністративних правопорушень і злочинів; доставляти в поліцію осіб, які вчинили адміністративне правопорушення, та встановлювати особу порушника; складати протоколи про адміністративні правопорушення тощо.

Тому доцільним є створення в багатолісних областях при облдержадміністраціях громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону, які будуть існувати у формі спеціалізованих загонів (груп) сприяння поліції. Ці загони (групи) сприяння поліції варто організувати у формі рейдових бригад, які будуть здійснювати патрулювання на важливих транспортних магістралях та у співпраці з іншими правоохоронними органами перевірятимуть законність та правильність відображення в бухгалтерському та податковому обліку заготівлі, переробки та перевезення деревини, а також сприятимуть роботі інспекторів служби поліції на рівні адміністративних районів. Тому така практика буде сприяти не тільки підвищенню рівня правозастосування у лісовому господарстві та знищенню (чи суттєвому обмеженню) тіньового ринку заготівлі та переробки деревини, а й дозволить підвищити рівень надходжень рентних платежів за спеціальне використання лісових ресурсів як до обласних так і до Державного бюджету України.

Таким чином, шляхом впровадження у практику здійснення контролю за лісогосподарською діяльністю перелічених вище пропозицій можна підвищити прозорість роботи державних лісових господарств, удосконалити систему контролю за дотриманням лісового і природоохоронного законодавства, покращити охорону лісових ресурсів та посилити соціальну відповідальність лісокористувачів перед державним та місцевими бюджетами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Guidelines for Managing Conflict of Interest in the Public Service / OECD. – June 2003: URL: <http://www.oecd.org/dataoecd/13/22/2957360.pdf>
2. Стенограма обговорення доповіді О. Банчука «Недоліки та проблеми правового регулювання діяльності Державної лісової охорони України» на круглому столі 13.10.2010: URL: <http://pryroda.in.ua/lis/yak-nam-organizuvati-oxoronu-zelenogo-druga-3/#more-571>